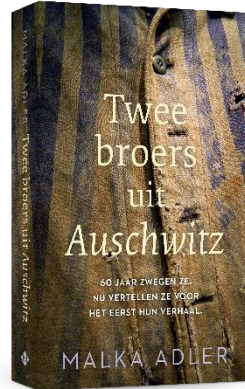

Voor leesgroepen: gespreksvragen bij

Twee broers uit Auschwitz **Malka Adler**

1.

Twee broers uit Auschwitz is geschreven vanuit het perspectief van een naamloze vertrouweling, die Dov en Yitzhak in 2001 opzoekt en luistert naar hun aangrijpende herinneringen. In hoeverre is deze verteller de gids die de lezer door het verhaal leidt?

2.

De schrijfstijl doet denken aan die van Salinger en Atwood en vertoont de kenmerken van een "stream-of-consciousness-manier" van vertellen, inclusief het minimalistische gebruik van leestekens, ofschoon dat in de Nederlandse vertaling omwille van de leesbaarheid wat is afgezwakt. Bespreek het effect van deze manier van schrijven op de mondelinge overlevering zoals die in dit verhaal is weergegeven en op de orale traditie die verhalenvertellers op door kaarsen verlichte podia en aan kampvuren van generatie op generatie hebben overgedragen.

3.

Het boek staat vol verwijzingen naar gedetailleerde zintuigelijke waarnemingen, met herinneringen aan geuren en geluiden die tot ver buiten de kampen reiken. Welk effect heeft dat op de sfeer en de impact van het werk?

4.

De band tussen Dov en Yitzhak vormt de kern van het boek - de troost die zij putten uit die band, de onvermoeibare wil om te overleven, omwille van elkaar. Hoe ontwikkelt die relatie zich in de loop van het verhaal?

5.

In welke mate speelde dwangarbeid een rol als een alternatieve methode voor massavernietiging, zoals Yitzhak dat in Kamp Zeiss meemaakte, waar hij onder gruwelijke omstandigheden in diensten van twaalf uur pijpen omwikkelde met staaldraad?

6.

Yitzhak is het Duitse meisje dat hem tijdens de marsen naar de fabriek bij Kamp Zeiss broodjes gaf nooit vergeten. Later droomde hij ervan dat hij sterren uit hemel zou plukken voor haar en een prinses van haar zou maken. Bespreek de rol die Duitse dorpelingen hebben gespeeld in het mogelijk maken van de genocide, doordat ze de aanwezigheid van de kampen in hun buurt hebben gedoogd.

7.

Na de oorlog moesten de broers terugkeren naar en zich weer leren voegen in de maatschappij, wat een hele serie nieuwe uitdagingen met zich meebracht - van doodgewone dingen als het opnieuw leren eten met mes en vork tot de worstelingen met PTSS en gevoelens van schuld omdat zij het hadden overleefd. Welk effect heeft dit gehad op hun herstel?

8.

De broers zijn werden later verenigd met hun zuster, Sarah. Wat voegt haar perspectief toe aan het verhaal?

9.

In Kamp Jaworzno kijkt Dov naar vogels in de lucht om de kracht te vinden om door te lopen nadat de vrouw bij het bos hem voedsel heeft toegeworpen. Die vogels staan ook op het omslag van de Engelstalige editie van het boek; zij staan symbool voor hoop en vrijheid, zoals de zwaluw die verschijnt in Homerus' vertellingen over vergelijkbare oorlog en omzwervingen als een voorteken van onschuld en thuiskomst. De moeizame zwerftocht van Dov en Yitzhak door Europa vormt een centraal thema in het verhaal. Is *Twee broers uit Auschwitz* een roman over terugkeer? In welk opzicht en in hoeverre?

10.

Holocaust-overlevende Elie Wiesel zei in zijn toespraak tijdens de vijftigjarige herdenking van de bevrijding van Auschwitz in 1995: 'Wanneer wij het verleden overdenken, moeten we ook stilstaan bij onze rol en betekenis in het heden en in de toekomst.' Wat maakt het zo belangrijk om de verhalen van overlevenden te blijven lezen en welke betekenis hebben gesprekken als deze voor het heden en de toekomst?

Lees ook het interview met Malka Adler

Lees ook Malka Adler's aantekeningen over het ontstaan *Twee broers uit Auschwitz*